

VLAEMSCHE KRONIJK,

OF

DAGREGISTER

VAN

AL HET GENE GEDENKWEERDIG VOORGEVALLEN IS,

BINNEN DE STAD GENT,

SEDERT DEN 15 JULY 1866 TOT 15 JUNY 1885;

ONDERHOUDEN IN 'T LATIJN DOOR PH. DE KEMPENARE,

OVERGEZET DOOR J. P. VAN MALE, PASTOR VAN BOVEKERKE,

THANS VOOR DE EERSTE MAEL UITGEGEVEN

Door Ph. B.

Voor geheel Duitschland,

BY C. MUQUARDT,

TE BRUSSEL EN TE LEIPZIG.

—
1839.

37. D.

Op den 25, wezende Kerstdag, predikte Petrus Dathenus, een geleerd en geletterd man, die de Psalmen van David op vlaemsche rijmmate bracht, zoo als Clemens Marot in het fransch had gedaan. Hy was van Poperinge van geboorte en apostaat.

Den 27 was hier tydinge dat omtrent Doornijk verscheiden kloosters, na dat de monikken daer uitgegaen waren of beter uitgejaegd, in brande werden gesteken; onder andere dat van de Carthuizers, en een vrouwenklooster; veel graen werd er mede verbrand. De borgers hadden het klooster van S. Brixius ingenomen, om te beter het kasteel te mogen aantasten. Maer het hof van Brussel hebbende negen vaendelen Duitschen in de stad gezonden, het volk werd ontwapend, en de beroerte gestild.

Den 31 werden verscheidene ordonnantien tot gemeene ruste strekkende verkondigd, en de Geuzen werden tusschen Rijssel en Doornijk van den heer van Rassenghem en andere geslagen.

1567.

Vastendag by de Geuzen voor het welvaren van den staet. — Bybels en lasterschriften verboden. — Reglement op de vreemdelingen. — Eed van trouw aen den koning door de leenhouders van den Oudenburch in de handen des hoogbaillius. — Verbod aen de schoolmeesters van den Catechismus van Calvin voor te lezen. — De Geuzen weigeren hunne predication te staken. — De grave van Egmont en van Hoogstraten komen te Gent. — Een Jesuit predikt in S. Baefs. — Uitvaert van Geraert Triest, schepen van der keure. — Een valsche muntenaar gehangen. — De inwoners leggen, hun eed van getrouwghheid aen de schepenen, af. — Uitvaert van Pieter van Cauwenberch, heer van Uplintre, schepen van gedeele. — Een beeldstormer van Axel gerecht. — De schoolmeesters moesten den schepenen hun eed afleggen van het roomsch geloof te onderwyzen. — Het hoofd van den predikant Hermannus Busschius op geld gesteld. — Brand in de Twaelfkamerstrate. — De predikationen strengelijk verboden. — De predikant Jan Denijs naer Brussel gevoerd. — Drie vaendelen Walen komen te Gent. — Het vaendel van capitein Boesius trekt buiten de brugsche poort en verwoest den tempel. — Eed van trouw andermael den schepenen afgelegd. — Een soldaet van het kasteel gedegradeerd en gehangen. — Een vaendel Walen trekt naer Antwerpen. — M. Pieter de Ryke, Cornelis Thyman, Van der Beke, Tayaert, De Coninck en Rutinck gebannen. — De goederen worden verbeurd van Nicasen Van der Schuere, Lieven Van den Bogaerde, Marcus De Mil, Marten Dierkens, Jan De Vos, H. Van Gothem, Lieven De Smedt, Jan Leuze, Jan Pels, Reinier De Pestere, Jan De Coninck. — Joris De Bursene, Joris Van Wijckhuse en Gillis Mande worden als beeldstormers gehangen. — De wijn belast. — De graef van Egmont komt te Gent. — De schepenen van beide banken gekozen. — Vijf beeldstormers aen de boomen opgehangen. — Vier Walen gegeesseld en gebannen. — Gevecht tusschen stadssoldaten en de Walen. — Stadssoldaten worden afgedankt. — Jan en Lieven Onghena te Antwerpen gevangen. — Twee beeldstormers op de Koornmarkt opgehangen. — De schoolmeester van Eecloo, die den catechismus van Calvin onderwees, wordt aldaer opgehangen. — Gebeden voor de gelukkige reis des konings naer de Nederlanden. — Pieter de Ryke, Cornelis Thyman, enz., voor 50 jaren gebannen, op halsstraffe. — De kinderen moeten in de parochiekerken gedoopt en opgeschreven worden. — Een valsche muntenaar te Gent opgehangen. — De huizen der nieuwsginzenden en Catholyken opgeteckend. — De spaensche soldaten in de omstreken van Gent: te Melle,

Den 27 deden de leenmannen van den Oudenburch, in handen van den hoogballiu, den eed van getrouwigheid, vernietigende al ander verdrag of accoord, tot 's konings nadeel aengegaen, volgens het voorschrift van de Gouvernante.

Den 28 werd aen alle schoolmeesters en meesterssen geboden te verschynen voor het magistraet, en hun op lijfstraffe bevolen, dat zy zich wachten zouden aen de kinderen den catechismus van Calvin, of eenige andere geusche boeken voor te lezen.

Den 29 vergaderden het magistraet van Gent en de heeren van den Raed in Vlaenderen op het Gravenkasteel, en voor hen waren de geusche predicanen en de voornaemste der nieuwsgezinden ontboden, aen de welke, te weten, aen Nicasen Verschuere, Pieter de Ryke, de jongere, en Cornelis Thyman, advocaet van den zelven rade, zy vraegden of zy hunne predication wilden ophouden. Zy zeiden: Neen, mits zy daer toe van het hof oorlof hadden bekomen. Dan vraegde men hun, of zy voren hadden, met hunne predication, den koning te vertoornen. Zy antwoordeden, dat zy den koning gehoorzaam wilden wezen, doch hunne predication niet laten, al zoude 't hun geld en bloed kosten.

February.

Op den 1 werd een man, voor den Raed van Vlaenderen sterk gepynigd op aenklacht van valsche munte gevangen.

Den 2 kwam de hoogballiu met het magistraet, tegen den noen, aen de brugsche poort, op dat er, met het inkomen van het volk, dat op de geusche predication geweest was, geene beroerte ontstond; en hy bleef aldaer tot den 4 uren, met vier compagnien.

Den 6 kwam uit West-Vlaenderen de grave van Egmont, en op den zelfden dag kwam de grave van Hoochstraten ook binnen Gent, en beiden vertrokken, des anderdaegs, de eerste naer Aelst, en de tweede naer Antwerpen, daer hy gouverneur was.

Den 9 werden vele soldaten om alle beroerte te voorkomen, aen de brugsche poort gesteld, want het was zondag.

Den 12 begon een Jesuit van Mechelen, in S. Baefskerk, de christelyke leeringe uit te leggen, en dede daer na, van tijd tot tijd schoone sermoenen.

Op den 16 veranderde te Antwerpen een deel van het klooster van de Minderbroeders.

Den 20 werden de compagnien van Passchaes, van Wijkhuse en van Stoppeleere gemonsterd, voor den hoogbailliu, zoo als des anderdaegs de compagnie van Boesius.

Maert.

Op den eersten werd het uitvaert van Geeraerd, F^r Joos Triest, schepen

van der keure, gedaen, die op den 26^{en} van sprokkel, nevens zyne vrouwenzyde, in het bedde, schielijk overleed. In deszelfs plaets werd J^r François Van Hembyze, F^r Willems, tot schepen gekozen. Alzoo was ook op den 27 der zelve maend Marten De Peystere, secretaris van der keure, haestig gestorven; in deszelfs plaets kwam Gillis Uten Eekhove, die ondersecretaris was, en in zyne plaets Laurens De Mare.

Op den 8 werd gemelde valsche muntenaar, by sententie van den Raed, over dat fait en meer andere schelmstukken, gehangen, en twee vrouwen, plichtig aen overspel en medeplichtig aen de valsche muntslag, verwezen, de eene om gegeesseld te worden, en de andere, om dat zy bevrucht was, daer by gebonden en met roeden behangen, en daer na gebannen. De procureur-generael Jan De Brune was by de executie.

Den zelfden dag leidden de soldaten statelijk ten grave het lijk van een soldaet van de compagnie van H^r Passchaes, en werd op S. Baefs kerkhof begraven, terwylen dat de trommel sloeg en de soldaten schoten.

Den 10 kwamen vele inwooners dezer stede op het stadhuis, zy deden daer hunnen eed van getrouwheid en beloofden bescherming der kerken en geestelyke personen; degene die zulks weigerden moesten hunne meeste wapenen naer het stadhuis brengen, en hunne namen werden, door den procureur-generael, opgeschreven.

Den 11 werd de uitvaert van M^r. Pieter van Cauwenberch, heer van Uplintre, schepen van gedeele, gedaen, en hy werd in O. V. kerk op S. Pieters begraven.

Den 15 werd een beeldstormer, gebortig van Axel, omtrent den een ure na den noon, tegen gewoonte, gerecht. De stads-compagnien moesten in de wapenen, op de gerechtsplaets, staen, want het grauw begon al te mompelen van den misdadigen te verlossen.

Den 21 werden de stadssoldaten gemonsterd voor het huis van den heer van Wackene. Den zelfden dag, werden al de stadsschoolmeesters op het stadhuis onthoden, om den eed van getrouwheid af te leggen, en te zweren dat zy het oude roomsch en catholijk geloof zouden voorstaen, en de kerken tegen de moedwilligen beschermen; die dit weigerde, zoo als een klein getal dede, moest hunne scholieren afdanken, en de schole sluiten.

Den 22 werd uitgeroepen dat niemand zich vermeten zoude, op pene van de galge, zekeren Hermannus Basschius, predikant, te herbergen, en wie hem zoude aen het magistraet brengen, sou 80 pond. gr. vlaemsch hebben. Deze Busschius was de zelfde, die voorleden zomer, by deze stad, zeer oproerig en met groot gezag, had gepredikt, waer op de beeldstormery volgde. Hy trok in october weg, en predikte eenigen tijd, binnen het stedenken Hasselt, alwaer hy de gemeente zoo ophitsde dat zy tegen hunnen heere,

werd in den kerker gehangen, maer des nachts hing men het doode lichaem aen de galge, op de Koornmerkt : dit geschiedde, des nachts, om den oploop der Spanjaerden te beletten, en tot schrik der anderen, bleef het doode lichaem aldaer tot den 6 hangen; des avonds, werd het afgedaen en op het kerkhof, op zijn spaensch, begraven.

Den 11 werden vier beeldstormers, by sententie van het magistraet, opgehangen; ondertusschen rees er een groote tumulte op: de Spanjaerds sloegen, zonder eenige rede, de omstaenders en kwetsten er verscheiden, zoo dat er eenige borgers dood bleven; terwijl de Spanjaerds met den degen in de hand rond liepen, vloden sommige, hunne kleederen achterlatende, weg; ook werd, uit het kasteel, met het lossen van een sterk kanon eenen kogel verre over het stadhuis, als eene verdreiging geschoten.

Den 13 werden de goederen der ingedaegde persoonen, door Mr Jan Van de Poele en andere gecommitterden, verzegeld.

Den 14 kwam Frederik van Toledo, natuerlyke zone van den hertog van Alba, prior van de ridders van Malta, van Brussel binnen Gent, en logeerde in het huis van Mr Nicolas Triest, heer van Auweghem, recht over de woonste van den Maestro del Campo, by de Carmeliten.

Den 15 legden, de hoogbailliu en het magistraet, hem het compliment van verwilkominge af.

Den 16 werden twee Spanjaerden, door de stad, op eene kerre gevoerd en dan op de Koornmerkt gebracht, alwaer zy eerst gehangen en daarna gevierendeeld werden; hunne hoofden werden door stadsbeul, op staken gesteld, boven de galge.

Den 17 werden nog twee spaensche soldaten opgehangen, de voornaemste merkten, straten en bruggen waren met soldaten bezet en de winkels daer omtrent gesloten. Er werd by trompet, uitgeroepen, dat de horgers, de namen zouden overbrengen der soldaten, die, de gene van de wacht uitgezonderd, des nachts niet 't huis kwamen, om alzoo de schuldigen aen moorderyen en dieften gemakkelyker te vinden.

Den 19 vertrok Don Frederik ten 9 uren, voor den noon, na dat hy, de compagnie Spanjaerden, die den laetsten oproer, op de Koornmerkt veroorzaekte, hadde gecasseerd; sommige vloden weg en eenige werden gevangen.

Den 22 werden de Spanjaerden in volle wapenen gemonsterd; vele waren weg geloopt, om doodslagen en andere schelmeryen tegen de borgers bedreven.

Den 24 werd van wege den Maestro del Campo verkondigd, dat ydereen, den volgenden nacht, vry zonder vrees, de kerken zoude mogen bezoeken, daer de Spanjaerden, ten allen kanten, goede wacht zouden houden.

Schepenen der keure.

NICOLAS TRIEST, ridder, heer van Au-
weghem.

FRANÇOIS VAN WIJCKHUSE.

ADOLF DE GRUTERE.

WILLEM VAN DER STYF.

JAN HENDRICK.

CHARLES DE GRUTERE, heer van Exaerde.

ADOLF DE BARON.

LIEVEN PETERIJNS.

JOORIS WIJTS.

JAN MEYNTKENS.

GERAERT DE SCHEPPER.

WILLEM VAN AUWEGHEM.

JOOS DE HERTOGE, F^e GILLIS.

Schepenen van gedeels.

PIETER CURTEWILLE.

PIETER DE VOS.

WILLEM VAN SIGLEERS.

JAN HEYMAN, F^e LIEVENS.

JACQUES FERON.

MARCUS VAN VARENWIJCK.

JOOS TRIEST, F^e GILLIS.

ADRIAEN DE SCHIETERE.

PH^e VAN DEN BOSSCHE.

ANDRIES SEYS.

PIETER PUTEURS.

JOOS VAN WAESBERGHE.

LIEVEN NENEGRERS.

De tresoriers.

LIEVEN VAN CASEELE, boekhouder.

OMAERT EVERWIJN, ontvanger van stads werken.

DENIJS DE ROUCK, ontvanger van de Issue.

Ten zelfden dage werden eenige Calvinisten te Aelst gerecht, en eens vijf. Des anderdays werden er nog drie van hier naer Deinze gestnerd, om aldaer, voor kerkshendery te dier plaetse bedreven, gerecht te worden; dus hoorde men dagelijks niet als van bloedvergieten, want omtrent dezen tijd werd eene vrouw, wonende by het huis van Ravestein, en lijnwaed verkoopende, met een dochterken dat haer bystond, des nachts door eenige Spanjaerden vermoord, die al het geld stolen, terwijl eene hoere de wacht hield. Een dezer roovers en moorders werd met de hoere gevangen, en op het Gravenkasteel gebracht. Men zag ook, te dezen tijd, vele onthoofde lichamen, in de Schelde vlotten, van lieden, die te Audenaerde, Doornijk en Valencija gerecht waren, wier rompen de vrienden van het galgeveld slepende in het water hadden geworpen om de schande te weiren.

Den 11 waren de voornoemde commissarissen by den Maestro del Campo ten eten, en 's namiddags vertrok de heer De Noircarmes.

Den 12 dede Geraerd Rijm, schout van S. Pieters, buiten de poort op den weg van Audenaerde, twee beeldstormers, onder welke een zeker Quickelbergh, ophangen.

Den 13 werd gemelde spaensche moordenaer, na dat hy, daegs te voren op de pijnbank dit schelmstuk had beleden, en aangewezen waer hy buiten de poort het geld gedolven had, veroordeeld, om, op eene karre zittende, het bovenlijf naekt, door de voornaemste straten gevoerd, en met eene gloeiende tange genepen te worden, dan, na zijn rechter hand afgekap

seghem; Salinas, commandant van het Kasteel; en den H^r van Eecke, wiens vader Cornelius Scopperus, keizerlyke raedsheer geweest is.

Schepenen van der keure.

NICOLAS TRIEST, ridder, heer van Auweghem.

JOOS DONAERS.

ADRIAEN VAN RYBEEK.

JOOS BRAKELE.

FRANCOIS VAN HENBYER.

HENDRIK SORTE.

ADRIAEN DE WINTERS.

NICOLAS VAN DER VIGT.

LIEVEN DE GRAEF.

OMAERT EREWIJN.

LIEVEN DE CROOCK.

NICOLAS BARS.

JOOS DE DECKERE, van Audenaerde.

Schepenen van gedeels.

PIETER CORTEWILLE.

PIETER DE VOS.

JAN SERRAENDERS.

ANTONE VAN WIJCKHUIS.

GILLIS DE BAENST.

FRANCOIS TOEBAST.

PIETER DE KEISER.

PIETER DE BRUNE.

WILLEM DE WAEGHEM.

RICHARD VAN BOMBEKE.

LIEVEN NEEGEER.

GILLIS D'HANENS.

LIEVEN VAN DE VYVERE.

De tresoriers.

LODEWIJK DE HAVERE, boekhouder.

LUCAS CLEUTRIJN, ontvanger van de stads werken.

GERAERT OOSTERLINCK, ontvanger van de Issue.

Den zelfden middag werd uitgeroepen, dat de afgaende ontvanger zyne rekening naer gewoonte doen zoude.

Den 16, op den Kruisdag, ging de bisschop met de geestelijkheid en het volk processie.

Den 21 verbranden omtrent 's nachts ten 1 ure, vier huizekens, staende op S. Pharaïldis-plaets, toebehoorende Omaert Claisson, F^r Omaert, voor dezen balliu van de wettelyke kamer.

Den 23 werd, in presentie van den bisschop met de geestelijkheid, van den president en van andere, tot abt van S. Pieters gemyterd, Gisleenus Timmermans, een groot voorstaender van geleerde mannen.

Den 27 werd zeker aensienelyk vreemdeling, op S. Pharaïldis-plaets, om der religie wille onthoofd.

Den 29, by last van den bisschop, werd verkondigd dat van deze Sinxenweke, maer drie werkdagen zijn zouden.

Juny.

Den 5 werden toebereidselen gemaakt, tot het inwyden van de voorkeke van S. Baefs, volgens het oud gebruik van de roomsche kerk, en eenige roode kruizen werden op den muur geschilderd, en den 7 heeft de bisschop met groote statie die plechtigheid volbracht. Na het sermoen van den bisschop, heeft den pastor Leo, de namen uitgeroepen van de geexcommuniceerden.

aen een byzondere pale verbrand; de jongste van al was de vrymoedigste en sprak vele ongerijmde redenen, dus zich in de handen van hunnen hemelschen vader bevelende, zijn zy gestraft geworden. Voor dezen placht men tot het verhoeden van eenen oloop, dusdanige vrouwen in het Gravenkasteel, met gesloten deuren, te onthoofden, maer nu was de justitie meester.

Den 24 werd een Spanjaerd, die eenige goude ringen gestolen had, ter weerde van 15 ponden grooten, by het Kasteel gehangen.

Den 30 passeerde alhier, Thiappin Vitellius, die in Engeland als ambassadeur gezonden was geweest van den hertog, van waer hy wederom kwam. Men nam eenige wagens in beslag om zyne bagagie naer Brussel te voeren.

Ten zelfden tyde, werd verboden aen de straetzangers op Nieuwjaersdag, langs de straten met hun gespel te gaen, en Nieuwjaer-briefkens aen te plakken; de jongheid mocht op dien dag niet vermomd loopen.

1570.

Eenige spaensche troepen trekken naer Doornijk. — De bisschop sticht, op 't besluit van het Concilie van Trenten, een seminarie te Gent. — Zeker kwakzalver onthoofd. — Alle bedelaers ter steden uitgezet. — Men wordt verwittigd zich gereed te houden tot het betalen van den 100^{en} penning. — De pastoren schryven de namen hunner parochianen op. — De bisschop predikt in S. Jacobskerk over de biechte. — De inwooners van de Langemunte betalen op het stadhuis den 100^{en} penning van hunne huizen, comptante penningen, goud en silver. — De bisschop predikt in S. Michielskerk. — De heer van Laerne sterft. — Hooge watervloed. — Alle leenmannen moeten nieuwe brieven van verheffinge nemen. — Niemand mag in vreemde universiteiten, ten zy te Rome, gaen studeren. — Hertog Alba gebiedt den Vlamingen van hunne verzoeken in het fransch te doen opstellen. — Vele boeken verboden van Erasmus, Conrardus Lagus, en Joannes Oldendorp. — Vergadering der bisschoppen te Brussel. — De uitvaert van den heer kanonik Gillis Goethals. — De verboden boeken worden in handen van den greffier overgeleverd. — Het magistraet der stad voor 1570-1571 gekozen. — De hertog van Alba vraegt van de Vlamingen 600,000 guldens 's jaers, voor de zes navolgende jaren. — Nieuw edict, nopens de schoolmeesters, boekdrukkers en boekverkoopers. — Algemeene vergadering der geestelyken te Mechelen. — Uitvaert van N. Triest, heer van Auweghem, in S. Michielskerk. — Er wordt verboden S. Jansvier te maken. — Spaensch peerdenvolk te Everghem, Zwynaerde, Drongen, Eertvelde, Stegers en Wachtebeke. — Joris De Vos onthoofd. — Jan Van der Steene, boekverkooper, voor den raed gedagvaard. — De koninglyke vergiffenis te Antwerpen en Gent verkondigd. — Verscheidene ordonnantien, nopens de peste te Gent. — Eenige ordonnantien nopens de ballingen. — Hertog Alba te Nymegen, om de dochter van keizer Maximiliaen II, toekomstende vrouw van koning Philips, geluk te wenschen. — De galgen op de Veerleplaets en Koornerkt, sinds 1566 geplaatst, worden geweerd. — De Geuzen moeten zich door de biechte met de H. Kerke verzoenen. — De heer van Mosschroen wordt hoogballiu te Gent. — De toekomstende koningin zeilt, met een oosterschen wind, naer Spanje. — Uitvaert van Ch. De Grutere, heer van Exaerde, in S. Martenskerk. — Zeker M. Hendrick, chirurgijn, wordt onthoofs. — Twee jonge dochters van de secte der herdoopers ontsnappen uit 't gevang. — Hooge watervloed te Hulst, Vremdijk en Antwerpen. — Placcaet op de

op voorschreven conditien, want men bevond dat 'er, niet tegenstaende het eerste verbod, dagelijks vele engelsche lakenen kwamen.

Ten zelfden dage trokken van hier naer Mechelen, onze bisschop, de bisschop van Brugge en de bisschop van Ipere; zijnde aldaer, door den aertsbisschop van Mechelen, den heer Antonius Perrenot, cardinael, eene algemeene vergaderinge der geestelyken beroepen.

Den 12 werd de uitvaert gehouden van Mr Nicolas Triest, heer van Anweghem, die getrouwd was met de zuster van den heer van Wacken, Capelle, Catthem; zyne wapenen werden boven de deure van zijn huis gehangen, hetgene nooit te voren, ten zy na de dood van den heer van Laerne, te Gent, gezien was; hy werd begraven in S. Michielskerk, het lijk werd gevolgd van de vrienden, beide magistraten en andere aenzienelyke personen.

Den 13 werd zeker persoon, Calis genaemd, op S. Amandsberg onthoofd.

Den 17 werden de borgers, op groote boete, verboden wijn of bier uit het Kasteel te halen.

Den 20 deden de daertoe gecommiteerden, noch eens huiszoeking naer de vreemdelingen, die, sedert het leste onderzoek, in de stad gekomen waren.

Den 23 werd een oud man, op eenen stoel zittende, onthoofd, na dat zyne hand afgekapt was, om dat hy, eenige moeilijkheid hebbende met den deken van Ronse, inquisiteur, en met den balliu van Ronse, denzelven balliu den hals afgesteken had.

Ten zelfden dag werd verboden S. Jansvier te maken.

Den 27 ontstond 'er eene groote moeilijkheid tusschen het magistraet en den commandant van het Kasteel, Salinas, die twee van des stadsdienaers had laten vangen, dewelke by het Kasteel gesteld waren, om de borgers op te teekenen die wijn of bier uit hetzelfde haelden. Salinas wilde deze dienaers doen geesselen, maer het magistraet was daer tegen; zeggende dat zy het recht van accijs op yder tonne bier hadden gekregen van de graven van Vlaenderen, om de onkosten van des stadswerken te betalen.

Den 29 maekten de Spanjaerds, op het eilandeken voor het Kasteel, het kasteel van Malta in papier, bestormden dat 's namiddags, om hetwelk te zien veel volk kwam.

July.

Den 2 kwamen eenige cornetten peerdevolk te Evergem en daer omtrent, dwingende de landslieden hunne peerden en jongens van alles te voorzien; zoo zy ook te Zwynaerde, Drongen, Eertvelde, Steegers, Steken, Wachtebeke deden, sommige boeren doodslaende, hunne dochters verkrachtende en hunne goederen stelende en roovende.

placcaet van keizer Karel V, op den 10 dezer moest hersteld zijn, de commissariissen waren de heeren de Noircarmes, Vau Rassegem en d'Oignies.

Schepenen van der keure.

WILLEM VAN DER KETHULLE, heer van Assche.

JOOS DONAERS.

JAN BZYS.

CHARLES DE GAUTERE, heer van Exaerde.

FRANÇOIS VAN HEMBINXEL.

JACQUES FERON.

JOOS TRIEST, F. Mr JOOS.

JAN OOSTERLINCK.

CHARLES EVERWIJN.

ANDRIES VAN SARE.

WILLEM DE WARINGIEN.

GILLIS DANENS.

FRANÇOIS VAN HECKE.

Schepenen van gedeele.

JACQUES BETTE, heer van Angercellis.

PIETER DE VOS.

WILLEM VAN DER STYE.

LIEVEN PETERIJNS.

OMAERT EVERWIJN.

JOOS TRIEST.

ADRIAEN DE WINTERE.

OMAERT CLATSSONE.

ANTHONE OOSTERLINCK.

ADOLPH DE GRUTZAE.

MICHAEL VAN HUNCKELGEN.

JOOS SCHAUTTETE.

JOOS VAN TESSELE.

De ontvangers.

JOOS DE DECKERE, boekhouder.

ADOLPH DE GAUTERE, ontvanger van de werken.

GILLIS VAN LOO, ontvanger van de Issue.

Den 22 kwamen sommige vluchtelingen uit het Sas-van-Gent, zeggende dat hetzelfde door de Geuzen verbrand was; Biervliet werd ook geplunderd en de roof naer Vlissingen gevoerd, er was eene groote vlucht van de landslieden naer deze stad.

Den 24 vroegde men aen de advocaten en andere supposten van den raed, dewelke volgens het privilegie aen hen gejong door hertog Philippus van Bourgondie niet konden belegd worden, met eenige borgerlyke lasten, of zy waken wilden, hetgeen zy, om den dringenden nood, zonder verminderinge van hunne privilegien, aennamen.

Ten zelfden dage werd een persoon onthoofd, zijn lichaem op een rad gelegd en het hoofd op eene pinne, want hy over twee doodslagen gepardonneerd zijnde, een derden had begaen aen eenen koningsdienaer.

Den 27 verbrandden 5 of 6 huizen op de prochie van S. Amand, by het kasteel, want eene onnoozele vrouw had den brand in haer eigen huis gesteken. Men hoorde niet anders als dat de Geuzen nu de eene, dan de andere stad bemachtigden; er waren ook brieven geplakt op de voornaemste plaetsen, dat 'er groote en voorname heeren, met groote macht in het land kwamen, om de gemeene vryheid te beschermen, en de tyrannie der Spanjaerden te dempen; dus werd de wacht verdubbeld, en men was zoo hier,

July.

Den 12 kwamen hier door, in eenen ellendigen staet, eenige gevangen Engelschen, van dewelke sommige onder den weg van honger stierven, sommige borgers gaven hun uit medelyden eten en drinken, zy waren gevangen omtrent Bommel, en werden 's nachts in den kerker gesloten, krygende zeer weinig droog brood; zy werden van de Spanjaerds naer Brugge gebracht, om van daer naer Engeland aen de koninginne, die hen straffen zoude, gezonden te worden.

Den 16 nam de tyran hertog d'Alba Nieuwpoort in, doende aldaer eenige ministers, en den schoolmeester ophangen. (*Nota.* Ik twyfel of dit hertog Alba was).

Den 17 kwamen te Aspre eenige soldaten uit het leger voor Bommel, heitene, zoo men zeide, van de Geuzen verslagen was. De boeren waren met deze gasten zeer verlegen, en moesten voor dezelve naer de herbergen om spyze en drank loopen.

Den 19 werd het magistraet, dat om de groote verlegendheid van zaken in twee jaren niet vermaekt was, vernieuwd, by de commissarissen, den Hr van Barlemont, rudderheer, en president van de finance, gouverneur van het graefschap Namen, den heer van Rassegghem, den heer d'Oignies, brueder van den heer van Sweveghem, uit den huize van Halewijn.

Schepenen van der keure.

JAN DAMMAN, heer van Oomberge.
 PHILIPPUS DE GRUTERE.
 ADOLPH DE GRUTERE.
 JAN HENDRIX.
 NICOLAS VAN DER VICHTE.
 GERAERT OOSTERLINCK.
 HENDRIK DE ZOETE.
 ONAERT EVERWIJN.
 GILLIS DE BAENST.
 JOOS TRIEST, F^e GILLIS.
 JOORIS WIJTS.
 FRANCOIS VAN DER SARE.
 ANDRIES SEYS.

Schepenen van gedeels.

JAN DE GRUTERE, heer van Loovekle.
 NICOLAS SENSANDERS.
 WOUTER ALLAERT.
 JOOS SANDERS.
 JOOS BORLUUT, F^e LIVINI, heer van Boucle.
 PHILIPPUS ROOSE.
 GASPAR VAN RIEBEKE.
 ROBERT DE SNEET.
 PIETER DEANENS.
 PIETER VAN DEN EEDE.
 GILLIS EVERWIJN, F^e CHARLES.
 LIEVEN VAN DER HULSE, alias HULSENS.
 PHILIPPUS VAN DEN BOSSCHE.

De ontvangers.

PIETER CORTEWILLE, tresorier.
 JACQUES FERON, ontvanger van de werken.
 JAN TATAERT, ontvanger van de Issue.

Onder deze hadden de twee voorschepenen, de leestleden jaren, oversten van de wacht geweest, en sommige van de andere onder hen capiteinen, als Philippus De Grutere, Jooris Wijts, Lieven Hulsens, en Cortewille.

toe des anderdaegs ook vertrok de gouverneur van Rijssel, de H^r van Ras-senghem.

Mei.

Den 4 werd een groot moordenaer, die eenen koopman met eenen stok dood geslagen, en beroofd had, op den weg van Audenaerde, by het ge-rechte van den abt van S. Pieters, verbrand, en eene vrouwe die daer mede handdadig had geweest, opgehangen. Men zeide dat zy den koopman, die door den slag geveld was, den hals hadden afgesneden.

Den 17 deed men nog gebeden voor eenen goeden peis, tot welk einde een biddag ingesteld was te Melle, waer jong en oud naer toe liep. Sommigen hielden dat de peis te Breda reeds gesloten was; ondertusschen zoo wierpen de catholyken omtrent de zee, op eene plaetse genaemd Termeuse, eene schans op, waer in men eenige spaensche soldaten legde, die aen de om-liggende landslieden, volgens hunne gewoonte, groote schade deden; dan moesten de kloosters de grootste boomen van hunne landgoederen laten kappen, ten behoeve van den gouverneur dezer landen, te weten, om te ge-bruiken, daer hy zulks noodig zou achten.

Den 25 werden door de commissarissen, de heeren van Bairlemont, Ras-seghem, Renty, en Sweveghem, beide magistraten vernieuwd, deze waren :

Schepenen van der keure.

JAN DAMMAN, H^r van Oomberge.
 PHILIPPUS DE GRUTERE.
 JOANNES VAN HEMDELE.
 JOOS VAN BRAKELE, de Jonge.
 FRANÇOIS VAN DER HAGEN, vroeger pen-sionaris van dit magistraet.
 JOOS GUEVIN. (Zie het boeksken van Its-weerts over Audenaerde).
 JACQUES RUFELAERT, F^r JANS.
 JAN OOSTERLINCK.
 OMAERT EVERWIJN.
 OMAERT CLAYSONE.
 LIEVEN VAN DER MEULEN.
 WILLEM WARINGIEN.
 JOANNES MEYNTKENS, F^r JANS, ridder.
 JAN JERUSALEM.

Schepenen van gedeelte.

PIETER DE VOS.
 PHILIPPUS TRIEST, H^r van Auwerghem.
 ANTONIUS DE STOPPELEERE.
 LIEVEN DE GRAEF.
 GILLIS BORLUUT, ridder van Jerusalem.
 ANTONIUS OOSTENLINCK.
 GASPAR VAN RIEBEKE, F^r GASPARS.
 JAN TATAERT.
 JOOS VAN WAESBERGHE.
 JOOS VAN DESTELE.
 ANTHONE VAN DRYNSE.
 GILLIS DANENS.
 JOANNES DE BRUCK.

De tresoriers.

ADOLPH DE GRUTERE, boekhouder.
 CHARLES EVERWIJN, ontvanger van de werken.
 ANDRIES SETS, ontvanger van de Issue.

leger sturen, hetwelk onlangs het stedeken Oudewater overmeesterd had, waer de arme borgers, tegen de gegeven trouwe, meest al vermoord werden, en dat nu de stad Schoonhoven gewonnen had; op dat deze deugenieten aldaer zouden gebruikt worden om te delven.

Den 24 werd, omtrent den 4 uren namiddag, een moordenaar door den balliu Cortewille geleid op den weg van Audenaerde, om verbrand te worden. Hy had voorheen Mr Philips De Grutere, tweeden schepen van de keure, gediend, en had gedreigd dezen heer, met meer andere treffelyke borgers, te vermoorden, en hunne pachtgoederen in brande te steken; maer hy werd in een gevecht, tuschen de zynen en de gerechtsdienaren, van welken een gedood en vele andere gekwetst waren, gevangen; zyne makkers onthiepen het. Deze hadden over eenigen tijd een Minderbroeder, die uit Holland kwam, om hier te woonen, vermoord. Zy hadden ook den zoon van Mr Nicolas Triest, en nog eenen anderen Minderbroeder gevangen, en dorsten den balliu wel dreigen, by aldien hy voortvoer hunnen medegezel te doen sterven, dat zy jonkheer Triest, ook zouden om hals brengen; waer over de balliu versted stond; tot dat hy, met advijs van den raed en andere heeren, den gemelden booswicht dede verbranden; maer jonkheer Triest werd van deze roovers naer Vlissinge, hunne gewoonelyke vlucht en schuilplaats, gebracht.

Den 29 werden wederom eenige wagens vastgehouden, om eenige gezellen naer Antwerpen te voeren, om te water of te lande te dienen voor pionniers, of voor roeiers. De Spaenschen waren op dezen tijd in Zuid-Beveland gedrongen.

October.

Den 8 hoorde men hier niet anders als van de moedwilligheden door de roovers bedreven, die omtrent Eecloo sommige reizigers hun geld en kleederen hadden afgenomen: dezen neemden men de dolle of boschgeuzen.

Ten zelfden dage werd, van wege het magistraet, op de gewoonelyke plaetse, een ordonnantie gelezen, waer by de monopolie of opkoopinge van alle etelyke waren verboden werd, en gewag gemaakt van het betalen des tienden pennings.

Den 15 werd hier geboodschapt dat er eenige dorpen in het land van Ter Goes, hetgene nog koningsch was, door de Geuzen verbrand waren; ook hadden de Spaenschen, niet zonder bloetstorting, Schouwland overmeesterd, waer de gouverneur van Middelburch, zeker Boisot, van Brussel, van den kant der Geuzen, verdronk.

Ondertusschen moest men in alle dorpen dag en nacht waken tegen dezen, die met heele benden het land doorzwierden, dreigende de ryke en

houden, om naer Antwerpen te varen, en van daer met de andere den mooddruft te brengen aen de onzen, in Zeeland.

Den 10 werd door de heeren commissarissen, den graef de Reulx, de heeren van Rasseghem, Sweveghem en Eeke, het magistraet vermaect; deze waren :

Schepenen van der keure.

JACQUES BETS, heer van Angereillis.
 JAN VAN HEMBRZE.
 PIETER CORTEWILLE.
 PHILIPPUS TRIEST, heer van Auweghem.
 FRANÇOIS VAN DER HAEGEN.
 JOOS BORLUUT, heer van Boucle.
 PHILIPPUS ROOSE.
 FRANÇOIS VAN NIEUWENHUIZE.
 JORIS WIJTS.
 CHARLES EVERWIJN.
 FRANÇOIS VAN DER SAREN.
 SIMON DE RAVE.

Schepenen van gedeelte.

PIETER DE VOS.
 JOOS VAN BRAKELE.
 PHILIPPUS DE GRUTERE.
 NICOLAS VAN DER VICHT.
 JOOS TRIEST, van Aclst.
 JAN DUYVELS.
 JAN VAN DER SYPE.
 PIETER VAN DEN EEDE.
 DANIEL STOPPELEERE.
 ONAERT CLAYSSONE.
 MICHEL VAN HUKELGHEM.
 ROGIER SORT.
 JORIS VAN DEN BERGHE.

De tresoriers.

ONAERT EVERWIJN, boekhouder.
 ANDRIES VAN DER SAREN, ontvanger van de werken.
 FRANÇOIS VAN HAVRE, ontvanger van de Issue.

Den 11 was er een billiet geplakt aen de kolonne voor het Gravenkasteel, meldende : dat het magistraet van Mechelen eene latijnsche schole voor de jongheid stichten wilde.

Den 8 werd een man, by den raed, verwezen onthoofd te worden, die om zyne stontigheid tegen den graef van Gistelle, door den balliu in de gevangenis geworpen zijnde, denzelven gedreigd had, al zoude het hem zijn leven kosten, zulks te wreken; en een mael des morgens vroeg, behendiglijk geraekt zijnde daer de balliu sliep, heeft hem meenen te vermoorden; maer toen hy hem door den arm gesteken had, meenende dat hy dood was, heeft sich, als nergens van wetende, wederom te slapen gelegd.

Den 22 werden eenige herdoopers, door den procureur-generael, des nachts van hun bedde gehaald, hetgene sommigen meinen geschied te zijn door het aenhouden van den president van Vlaenderen, die men zegt een Jesuit te zijn, een hard en gestreng man tegen de kwaaddoenders, van welke, zoo herdoopers als dieven en moordenaers, het land vol was; deze schelmen namen de reizigers aen, en voerden sommige aenzienelyke lieden, in Zeeland, om van dezelve groot losgeld te krygen.

Den 23 werd met den trommel uitgeroepen, dat al de schippers, die zich

tog van Arschot, om met de vier leden des lands van Vlaenderen, eenige gewichtige zaken te verhandelen, zoo als hem belast was van den koning, toen hy nu onlangs uit Spanje kwam; deze stad was op dezen tijd, vol groote en edele lieden, want al de inwoners, die des zomers, op hunne kasteelen en landgoederen plachten te woonen, werden by de deurwaerders, van wege het magistraet belast, in de stad te komen; dus waren hier de heeren van Croisilles, van Eeke, en H^r Geraert Rijm, gewezen ambassadeur des keizers aen het hof van den Grooten Turk, en de grave De Reulx met eenige soldaten, welke graef van het magistraet dagelijks betaeld werd. Middelertijd waren eenige honderde Spanjaerden van Aelst naer Baesrode, op de Schelde, gegaen; en brachten van daer twee groote tonnen buskruid, aen hen gesonden door den gouverneur van het kasteel te Antwerpen. Zy zonden ook brandbrieven, niet alleen aen de omliggende dorpen, maer zelfs aen de stedekens, namentlijk Geeraerdberge, welke brieven onderteekend waren door zekeren De Pape, greffier van Aelst, en door eenen hunner oversten. Deze moedwillige Spanjaerds, die zich met geene redenen, noch middelen, wilden te vrede laten stellen, scholden ons allen voor rebelen, vyanden des konings, en schuldig aen gekwetste majesteit, daer integendeel de magistraten niets deden, als met voorgaenden raed van het hof te Brussel, en de koninglyke staten, wier hoofd was Viglius van Swichem, proost van S. Baefs, en met kennisse van den grave van Mansfelt.

Den 7 werd eene jonge dochter, in het hof van den raedsheer Coornmisse, by ongeluk, doorschoten door eenen jongen van hetzelfde huis.

Den 9 passeerden de soldaten, die aengenomen waren by ordonnantie van het magistraet, monster, en zulks geschiedde ook op sommige dorpen, waer de boeren deze soldaten den kost geven moesten, zoo als ook de borgers, die aen, of in de Zandstraet woonden, moesten doen aen een of twee soldaten, zoo veel als in hun huis lagen; en er werd zeer gemurmureerd om dat deze borgers benevens de andere nog moesten waken: de wachtbeurte kwam, sedert dat de Spanjaerds binnen Aelst waren, alle 9 dagen, en elken dag en nacht waren zes honderd borgers op de wacht.

Ten zelfden dage waren de marquis d'Havere, de grave de Reulx, de hoogballiu, de heeren van Croisilles, van Eeke en andere hoofden des lands, aen tafel onthaeld, door den abt van S. Pieters, en des anderdays van het magistraet op het stadhuis.

Den 10 werden wederom gemonsterd de voornoemde soldaten, zijnde alle mousquetiers, onder hunne kapiteinen den H^r Triest, broeder van den heer van Auweghem, en den halliu van Aelst, die den Spanjaerden ontsnapt was. Diergelyke soldaten werden ook te Brugge, te Ypere en by die van het Vrye

aengenomen. Deze soldaten vergaderden des anderdags 's morgens, voor het huis van den H^r van Auweghem, by de Carmeliten, en trokken des namiddags in goede orde, met vliegende vaendels, in dewelke het kruis van Bourgondie geteekend was, de Keizerpoort uit, naer het dorp Windeke, waer zy bleven; hun greffier was zeker Hector, zone van Pieter De Buck, kleermaker, welke Hector eerst notaris, daarna procureur van den raed was. Ondertusschen zeide men dat de hertog van Arschot en de heer van Liedekerke, met de Spanjaerds te Aelst, overeen gekomen waren, waerom ook de dagelijksche wacht alhier op 400 mannen gebracht werd.

Den 13 werd die groote moordenaer Jacob De Meyere, overtuigd van zes of zeven doodslagen, als byzonderlijk van eenige Spanjaerds, en meergemelden Minderbroeder, door het magistraet van 't Oudenburgsche, ter dood verwezen. Hy werd gemeenelyk genaemd *de vyand der papen*, en zijn vonnis werd op dezer maniere uitgesproken en uitgevoerd: hy werd op eenen wagen omgevoerd, zittende op eenen stoel, aen denwelken zyne bloote armen wel vastgebonden waren, en toen hy gebracht was op S. Pharaïldisplaets, zoo heeft de beul, met eene gloyende nijptange, hem in het dikste van zynen arm, en voorts op verscheiden plaetsen genepen; dan gevoerd zijnde op de gerechtsplaets, zoo heeft de scherprechter hem met een yzeren keten aen eenen staek gebonden, en rondom gelegd, omtrent 12 voeten van den staek, eenige bossels strooi en takkebossen; dan vroegde de schout van het Oudenburchsche en de Carmeliten, dat hy een berouw en leedwezen over zyne schelmstukken zoude verwekken en zich biechten; maer hy bleef hardnekkig in zyne ketteryen, en toonde geen leedwezen, ja dat erger was, toen de heer Clément, officiaal van het geestelyk hof, hem in de gevangenis gevraagd had, over de moord van den Minderbroeder, hy liet zich voorstaen, dat hy daer mede niet misdaen had, en als gemelde heer hem voor oogen legde het uitdrukkelijc gebod des Heeren (Exod. 20): « Gy zult niet doodslaen, » zoo zeide hy dat deze doodslag hem geoorlofd was, mits de prins van Oranje zulks bevolen had. Ondertusschen werd het vier in het strooi gesteken en in het hout, en na eene korte wyle, de misdadiger ziende waer het meeste vier was, heeft zich daer in geworpen, en de scherprechter werpende op zijn hoofd eenig strooi en hout, zoo is hy, in de tegenwoordigheid van vele duizende menschen, verbrand.

Op den 16 en de zeven volgende dagen, droegen de Carmeliten processie, met het Hoogweerdige, en hielden biddagen, om van God eendrachtigheid aftebidden; ondertusschen vermeerderden dagelijks de ellenden, het landvolk werd uitgemergeld en opgeëten door onze eigene soldaten, die op alle prochien in de boerenhuizen gelegd werden; de pastors, molenaers en peerdensmids waren alleen daer van bevrijd, mits gevende aen de fouriers

den, die predikte met eenen grooten toeloop in S. Jacobs, gelijk ook dede in S. Michiels H^r Francois Everaerts, een Franciscaner, ook van Brugge ontboden, om den vasten te prediken; hetgeen de Geuzen niet wilden verdragen, zy verstoorde en verjoegen ook H^r Jan De Pottre, gewezen prior der Carmeliten, predikende in S. Michielskerk; om deze beroerten, werden de stadspoorten gesloten, en de Geuzen liepen door kerken en kapellen, al de beelden en outaren, die nu, na de onlangs gegeven vryheid hersteld waren, brekende; deuren en vensters, vloersteen en yzerwerk, namen zy weg; in sommige plaetsen braken zy de grafsteden, en namen de ornamenten en priesterlijk gewaad; ja, by last van het magistraet, trokken zy al het lood af van S. Pharaïdiskerk, en verbrandden in hunne wachthuizen, op de Vrydags- en Koornmerkt, het kerkgewaad, met de stoelen en banken, die zy gebroken hadden, ook deuren en vensters; zy liepen naer de kloosters, waer de arme religieusen, zich betrouwende op de pacificatie wedergekeerd waren, nemende al de goederen, die zy daer vonden, zoo van de religieusen, als van andere persoonen aldaer in bewaring gebracht; zoo moesten, zeiden zy, naer het voorbeeld der godvruchtige koningen van Israël, de nesten en schuilplaetsen der afgodisten uitgerooid werden. In deze beroerte werd gevangen Francois Wijckhuze, gewezen kapitein, ten tyde van de catholyke regeringe; hy had het voorleden jaer lang in de gevangenis gezeten, maer was daerna geslaekt. De Geuzen wilden hem te laste leggen dat hy de stad aen de Walen meinde overteleveren; hy was mede in de catholyke predikatie, als de Geuzen daerin kwamen, en zeide tegen de Catholyken, die wel tien tegen eenen Geus waren, dat zy niet vreezen zouden; daer waren nog meer andere aenzienelyke mannen gevangen, als Mr Philips De Grutere, Mr Jan Bets, beide voordezen voorschepenen; voorts de heeren Jan Bets, Joos Triest, heer van Lovendeghem, Pieter Cortewille en Pieter De Vos, alle gewezen schepenen, en sommige tresoriers. Nog werd de schout van S. Pieters gevangen, maer de abt was het, ten tyde van den lesten watervloed, met eene schuïte ontvlucht, en had zich naer Brugge begeven. Op de volgende dagen, werden verscheiden priesters, onder dewelke de onderpastor van Everghem, in de gevangenis gebracht, by last van de 18 mannen, dewelke wilden dat men gelooven zou, dat deze kerkroof en beeldstormery tegen hunnen wille en wete zou geschied zijn, en zouden daerom eenige van die roovers, die in sommige borgers huizen gebroken waren, met de dood straffen.

Den 14 werden de gevangene oude wethouderen geslaekt, te weten, de hier bovengenoemde.

Den 17 werden drie van die moedwilligen, die tegen den dank van het magistraet, in de laatste beeldstormery gestolen en geroofd hadden, voor

hoogballiu van Ninove aangesteld. — De jonge broeder van den graef van Egmont wordt gevangen. — Ons leger, waer over de overste Morinant het bevel voerde, krijgt de nederlaeg te Ingelmunster, by Kortrijk, den 10 mei. — Wreedheden der fransche huerlingen. — Jan De Kempenaere trekt met zijn huisgezin naer Leyden. — De prins van Antoing en de graef de l'Espinoy komen binnen Gent. — Algemeene vergadering der staten te Antwerpen. — Ons leger, onder het beleid van den heer Van den Tempel, maekt zich meester der stad Diest. — Het garnisoen der stad Gent en dat van Dendermonde trekken naer Audenaerde, en legeren zich te Heindriesch. — Nieuwe scholen in het klooster der Predikheeren opgericht. — Redevoering van Ch. De Rijcke, regent der school in den Groenenbriel. — De prins van Condé komt te Gent binnen. — Mislukten aanslag der Walen op Gent, den 7 july. — Trouwfeest van Lieven Hellinck, F. Lievens, secretaris van het magistraet. — De vyandlyke ruitery bestormen de Keizer- en S. Lievenspoort, doch worden afgeslagen. — Nieuwe raed van Vlaenderen, door den aertshertog Matthias te Gent aangesteld. — De prins van Oranje komt binnen de stad, den 13 augustus. — Het magistraet der stad wordt vernieuwd. — De prins van Oranje bezichtigt de nieuwe versterkingswerken der stad. — Bouchain door de Malcontenten belegerd. — Het kasteel te Saffelare en andere goederen van S. Pietersklooster openlijk verkocht. — Er wordt veel leeftocht en krigsbehoefte naer Ninove gezonden. — Eenige aanzienelyke borgers worden vastgesteld, doch kortst daarna geslaekt. — De staten van Vlaenderen erkennen de gemeenten alleen machtig tot het aennemen of verwerpen van nieuwe lasten. — Everghem door grachten verschanst. — De beambten, die den eed weigeren te doen, worden van hunne plaats afgezet, als Fr. Van Zevécote en andere. — Onze troepen verjagen de Malcontenten uit Schellebelle. — Nivelles door de Walen ingenomen. — Ordonnantie nopens de betaling van den 5^{en} penning. — De Malcontenten bedreigen het stedeken Ninove. — Zy steken de kerk te Nederbrakel in brand. — De boeren versterken zich in de kerk te Waerschoot. — Gevecht te Kwaedrecht. — Adriaen Casele wordt als verrader ter dood verwezen, den 28 december. — Dierick Mattheuws wordt president van den raed in Vlaenderen gekozen.

January.

Den 2 trokken de borgers onder hunne vaendelen, met slaende trommels, naer de stadsgrachten, om het ijs te breken; degenen die achter bleven, toen zy komen moesten, werden geboet op 5 schellingen.

Den 6 kreeg men tydinge dat het stedeken of kasteel Mortaigne, by Doornik, door de Walen was ingenomen.

Don 12 werd Burchard Van Hembyze, met zijn zustersman, Joos Triest, van Aelst, door de Egmondsche ruiters, op zyne hoeve te Gentbrugge, gevangen.

Den 15 werden hier wedergebracht eenige stukken geschut, die men had meenen te gebruiken om een kasteel, dat de Malcontenten op den weg van Audenaerde bezaten, intenemen. Op dezen dag haelden de Egmondsche ruiters vele goederen der ingezetenen van Merlebeke af. Alzoo verwoestten op dezen tijd onze soldaten al het land, tusschen Doornik en Audenaerde.

Den 19 eenige soldaten van onze bezetting, des nachts met schuiten komende aen het kasteel van Gaveren, hebben den kapitein van het volk, dat op het kasteel lag, welk eenige boeren waren, buiten het kasteel ge-

Den 13 klepte de klokke op het Belfort wederom, en men stak van den toren het vaenken uit, tot teeken van het aenkomen der soldaten naer deze stad. Des andersdags werd by de gemeente beraemd, of men deze soldaten in de stad zou laten komen; maer men heeft niet toegestaan, dat men zulke roovers en brandstichters innemen zou.

Den 15 werd in het Gravenkasteel, by last van het magistraet, zeker Chatelet, lieutenant van den kapitein der borgers Gillis Quickelberge, op de pijnbank geworpen, als mede verdacht zijnde van den lesten aanslag der Malcontenten, op deze stad; want hy op den zelfden nacht de wacht hebbende aen het bolwerk, op hetwelk de vyanden aenkwamen, had verscheiden van zijn volk van hunnen post afgeleid, tot verscheiden reizen vragende of zy niet eenig gerucht hoorden, om welke redenen hy alzo zeer gepynigd werd, dat hy op zyne beenen niet staen konde; het grauw schold hem uit, met zynen schoonvader Quickelberge, voor landsverraders.

Den 16, omtrent den middernacht, ontstond wederom een alarm, daer men meende dat de vyanden de Petercellepoort beklimmen wilden; dus liep de heele stad overhoop, en dat zonder oorzake, alzo men naderhand bevond; dan men moest wel op zyne hoede zijn.

Den 18 kwamen 7 of 8 vyandlyke ruiters te Leerne, boven Drongen, en leidden eenige boeren en de minister mede; de boeren dierven niet meer in hunne huizen blyven, maer sliepen in kanten en hagen, zoo dat 'er vele door ongemak en armoede, van den buikloop stierven. De Malcontenten hadden ook verscheiden mayers gedood en andere verjaegd, willende dat de vruchten naer Kortrijk of Aelst gebracht zouden worden. In 't land van Audenaerde dierven de boeren hunne vruchten niet opdoen, bevreesd zijnde voor onze Francoisen, die nog gelegerd zijnde in de voorstad van Audenaerde, de naestliggende prochien afliepen, hangende, vangende, doorschietende somwylen, de arme menschen; en aen deze noordenaers, roovers en menschen-dieven, doet men prompte betalinge, op dat zy het land beschermen zouden; en terwylen de gemeene borgers en boeren, die als de beesten t'aller wegen op de straten liggen, van honger sterven en van armoede vergaen, zoo slenpen en brassen, en houden kostelyke maelyden, de oversten en kapiteinen, die al deze schelmen met oogluikinge aanzien.

Den 21 trokken de Francoisen van Audenaerde naer Sotteghem, en van daer naer Ninove in garnizoen, zoo dat vele borgers dezer stad, uit vreeze voor die schelmen, vertrokken.

Den 23 kwamen naer deze stad de soldaten, die Ninove hadden geruimd, zijnde meest Vlamingen, maer zy werden alhier niet aenveerd, schoon dat eenige van onze borgers hunne kapiteinen waren, en namentlijk de H^r Van Auweghem, zoon van H^r Nicolas Triest. Zoo dat zy naer Melle

trokken, en na eenige dagen, tusschen Aelst en Dendermonde, gingen liggen.

Den 30 trokken eenige compagnien ruiters met vele wagens, geladen met krijgsmunitie, op den weg van Audenaerde, alwaer by hen nog kwamen eenige andere compagnien uit die stad, om den prins van Antoing, gouverneur van Doornik, te geleiden.

Den 31 kwamen verscheiden benden der vyandlyke ruitery, dicht onder deze stad, aen de Keizer- en S. Lievenspoort; sommige hadden hemden boven hunne kleederen aen. Deze ruiters dreven veel vee weg, namentlijk de schapen van den vleeschouwer Jan Vollaert; een borger, die byna eenen van de vyanden zyne lancia ontweldigd had, werd doodelyk van eenen anderen soldaet gekwetst. Men schoot uit deze stad, met twee stukken kanon, naer hen, en de borgers zouden geern uitgetrokken hebben, maer zy hadden geen peerdenvolk. Deze Malcontenten aftrekkende, doodden sommige personen, en leidden sommige mede gevangen, onder andere twee apostaten, gewezen moniken; de een was de zoon van Mr Gillis Torrentinus of Van der Beke, medecijn, en had monik geweest te S. Pieters; de andere, gewezen monik te Baudeloo, was getrouwd met de weduwe van eenen herbergier buiten S. Lievenspoort. De moeder van dezen monik was de dochter van Mr Gisbert De Grutere, dewelke tegen den dank van hare ouders getrouwd was met een hunner knechten, genaemd d'Amours. Deze gevangen moest eene grootere somme gelds voor rantsoen betalen dan de andere monik, die niet getrouwd was, en wiens ouders als goede catholyken van de Geuzen, om hunne religie, groote vervolgingen leden.

Augustus.

Den eersten werden twee jongelingen, gebroeders, die voordezen in dienst geweest hadden, op het stadhuis, ten vure verwezen, om dieswille zy met nog vier andere gezellen, van dewelke, zoo men zeide, twee te Antwerpen en eenen te Brugge gestraft waren, vele dieveryen, moorderyen en brandstichtingen begaen hadden. Zy hadden door het verraed van eenen bode van Hondschote, wel 1500 ponden grooten vlaemsch, aen verscheiden kooplieden ontnomen, en waren, beklapt zijnde door hunne medegezellen, die te Antwerpen gevangen waren, betrapt in *den Hert*, op de Koornmarkt, waer zy kostelyk gekleed zijnde, lustig banqueteerden; hun derde broeder gevangen zijnde, werd onschuldig bevonden, en geslaekt. Dus werden zy op de Vrydagsmarkt gebracht; een van die twee zong eenen psalm, en na dat zy malkanderen omhelsd hadden en God gebeden, zijn zy geworgd en verbrand, en hunne verzengde lichamen op het Galgeveld, buiten de Muidepoort, aen staken gehangen.

Den 5 brachten de dekens aen het magistraet over, de toestemming van

meester en secretaris, tusschen de borgers en de bezetting ontstaen was, te slissen.

Den 7 was het een dag van dankzegging, by last van het magistraet, mits het juist de verjaerdag was van de mislukte onderneming der Malcontenten op deze stad, die zy by nachte, onder het beleid van den H^r De Montigny, La Motte en andere, meinden in te nemen; daerom was heden verboden aen de weerden voor eenige drinkebroers te tappen. Op dezen tijd werd den Catholyken te Antwerpen allen dienst verboden.

Den 11 werd weder eene nieuwe ordonnantie verkondigd, nopens het nauwkeurig waken.

Den 15 werden twee vrouwspersonen, de eene van Antwerpen, de andere van Hondschote, om hunne ontuchtigheden gegeesseld, en een Vlaming daerna gehangen. Deze vermaende voor zyne dood de omstaenders, dat zy zich wachten zouden van alle hoerery, en belydende zyne boosheden opentlijk, bereidde hy zich christelijk ter dood.

Den 16 werden, by last van den H^r Ryhove, de stukken geschut gelost, om aen de vyanden te laten hooren dat men blyde was dat er wel 1000 van de hunnen, omtrent Groeningen, verslagen waren. Ons volk had ook eenige verloren sterkten daer by weder gekregen.

Den 18's nachts, omtrent den 12 uren, klepten de klokken en sloegen de trommels alarm, want sommige Malcontenten, gekomen zijnde uit het kasteel te Autryve, te Royghem, dreven het vee aldaer weg, maer 30 van onze ruiters en eenige keurlingen zetten deze ruiters na, tot voorby Deinze. Zy vluchtten over de Lei, en lieten op boord meer dan 70 koebeesten achter, die van de onzen in deze stad, op het plein by het Prinsenhof gebracht, aen de eigenaers weder gegeven werden, mits zy voor elke beest aen de soldaten, die ze hun weder gebracht hadden, eenen drinkpenning gaven, te weten 4 guldens voor ieder; de kapiteinen hielden dat geld. Maer op den 28 voerden zy omtrent 80 koeien en ossen weg, benevens 16 peerden, die zy te Drongen genomen hadden; onze ruiters reden hen's morgens te late na.

Augustus.

Den 2 werd de jongheid van de geusche schole, die nu ten Predikheeren was, door de ministers geexamineerd.

Ten zelfden dage en de volgende, veilden de ontvangers, nit den naem van de leden des lands van Vlaenderen, het kasteel te Evergem, met appendentie en dependentie, ten kleinen pryze; want men zeide dat de H^r Triest voor hetzelfde kasteel, met 24 bunderen lands, geboden heeft de somme van 200 ponden grooten; diergelyke verkooping en geschieden dagelijks van kerk- en klooster-goederen, niet tegenstaende de koning een placcaot

uitgegeven had, by hetwelk hy op levens verbeurte en verlies van de gekochte goederen, zelfs tot de tiende generatie, verboden had en verbood die goederen te koopen; en om deze venditie te stooren, lieten de vyanden de mare loopen dat zy met ladders en ander stormgetuig aenkwamen, om de stad Gent te beklimmen, zoo dat de boeren te Everghem, op dit valsch geruchte ontrust, des avonds, omtrent den 10 uren, den trommel sloegen.

Den 6 zag men t'aller wegen, aen de kerkdeuren en aen de deure van het stadhuis, de veilinge van de voornoemde goederen geplakt; diergelyke verkoopingën geschiedden ook te Brugge, waer de kerken, kapellen en kloosters gebroken werden.

Den 9 hielden de Geuzen eenen vasten- en biddag, om van God te verzoeken het einde van dezen zwaren oorlog, en de afweiringe van de peste, dewelke buiten geheele dorpen, en binnen de stad vele huizen besmettede; ter dier oorzake werd ook verboden de pruimen te verkoopen, die de boeren met heele korven binnen brachten.

Den 10 gingen de ontvangers voort met het verkoopen van de immeubele goederen van S. Baefs, zoo te Everghem als daer omtrent, in de tegenwoordigheid van H^r Lieven D'Herde, balliu van S. Baefs.

Den 12 zijn vier cornetten ruiters, en uit ieder compagnie borgers, eenige uitgekoren voetknechten wel gewapend, naer Sluis gegaen, om den prins van Oranje af te halen, die in Zeeland, ik weet met wat recht, bezitting genomen had van het marquisaet van Ter Vere en Vlissinge. De prins kwam met eene jachtschuite, vergezelschapt van zyne prinsesse en den jongsten grave van Egmont, in deze stad gevaren. De voornoemde soldaten met de heeren van Ryhove, van Assche, van Boucle en meer andere, vergezelschapt hen tot het huis van wylen den proost van S. Baefs, waer naer toe eene nieuwe strate, door het afbreken van sommige gebouwen, is gelegd; ondertusschen werd het groot en klein geschut t'zijnder eere gelost. Den volgenden dag werd de graef De L'Espinoy, gouverneur van de stad en van 't kasteel te Doörnik, insgelijks binnen gebaald: 's Morgens hoorde de prins van Oranje de predikatie in S. Baefs, waer de predikant op het eindigen zyne toehoorders vermaende, te bidden voor de koningen en prinsen, byzonderlijk voor den prins van Oranje, te meer mits van wege den prins, de president van den raed met de andere heeren commissarissen, zouden voortgaen met het kiezen van een nieuw magistraet. Ten zelfden dage waren de Malcontenten te Drongen en leidden eenige gemeene borgers mede.

Op den zelfden dag, te weten: den 13 augustus, werden de twee bisschoppen, die van Brugge en Ypre, dewelke nu omtrent drie jaren gevangen geweest hadden, uitgelaten, in wisseling van Bouchard van Hembyze en zekeren predikant, die by de Malcontenten gevangen waren.

Den 14, omtrent den middag, kwamen op het stadhuis de acht borgers, van dewelke vier gesteld waren by den prins, de andere vier by het tegenwoordig magistraet, om de volgende magistraetspersoonen te kiezen: welkers namen in de tegenwoordigheid van eene menigte volk, by den eersten secretaris Roelant Van Hembyze, afgelezen zijn, als volgt:

Schepenen van der kuere.

FRANCOIS PROVIN, die in 1579 voorschepen van Gedeelte was, en, als gezant aen hertog D'Alencon, toekomenden gouverneur dezer Nederlanden, gezonden werd.

LAURENS DE VLEESCHAUWER, ten voorleden jare gewezen overdeken.

LIEVEN DE GRAEF.

JOOS TRIEST, gewezen tesorier.

HIERONIMUS POTTELSBERGE, ontvanger van de Templieren binnen deze stad.

LIEVEN MEYNTKENS.

GILLIS DE BAENST.

PIETER HELLINCK.

JAN BOLLAERT, ontvanger van de werken.

JAN VAN GYSEGHEM.

PIETER GILLET, ontvanger van de goederen en tienden van S. Pieters.

GILLIS VAN HOUTTE.

LIEVEN HALLINCK, goudsmid.

Schepenen van gedeelte.

FRANCOIS VAN HEMBYZE, in de vorige jaren het hoofd van den krijgsraed.

LIEVEN D'HERDE, schout of balliu van Everghem, mede geweest hebbende in den krijgsraed, en tweede deken.

CHARLES TEFFELS.

ANTONE ROSE.

NICASIUS VAN DEYNSE, medecijn.

WILLEM BOGAERT.

ANTONE OOSTERLINCK.

ADRIAEN DOORISLAGE.

JAN DE VOS.

LIEVEN LANGERAET.

LODEWICK DE SCHEFFERE.

JAN VAN DEN BROUCKE.

JACQUES VAN DER BURCHT.

Nota. Zeven van de schepenen van de kuere moesten hunnen eed doen, voor den nacht, op dat deze groote stad niet zoude wezen, zonder magistraet.

Daer de heeren van het magistraet gewoon waren, zonder onderscheid gekleed te gaen, even als de andere borgers, zoo werd goed gevonden by den president van den raed Meetkerke, dat men voor iederen magistraetspersoon zou doen maken eenen langen zwarten tabbaert, die zy na de vacantie van Baefmisse, ter onderscheiding van andere personen, zouden aentrekken; zulks werd te Brugge ook geboden.

Den 15 bezichtigde de prins van Oranje, met den jongen graef van Egmont, na dat zy op het stadhuis een prachtig gastmael gehouden hadden, de stadsvesten.

Den 16 onthaalde de H^r Ryhove zeer kostelijk in zijn huis, den prins met zijn gevolg.

Den 17 werden vijf of zes koetswagens ingespannen, ten dienste van de prinsesse van Oranje, die haer ging verlustigen op het kasteel van wylen den proost van S. Baefs te Loochristi, welk kasteel, zoo men zeide, met die prochie door de Staten aen den prins, haren man, geschonken was; zy kwam 's avonds met geheel haer gevolg weder.

te wezen, waer op de hertog met eenen hoed, versierd met edele gesteenten, en een zeer kostelijk kleed vereerd is geworden. Daer werd een weinig geld onder het volk geworpen, en de nieuwe grave is met zijn gevolg en de magistraten gegaen naer het stadhuis, waer eene kostelyke maeltijd bereid was. Gedurende deze feest speelden de stadstompeters zeer vrolijk; de klokken werden hier en daer geluid, het geschut gelost, en na dat de borgers hunne musketten afgeschoten hadden, zoo zijn zy naer huis getrokken. Omtrent den avond, is de grave van het stadhuis naer het Prinsenhof getreden, met groot geschal van trompetten; dan werden de pektonnen aangesteken, als ook de lanternen en flambeeuwen, maer korts daerna zoo scheurde de locht door een gedurig bliksemen, en een groote storm van wind en regen, blies de keirssen en doofde het vuer uit, zoo dat sommige Catholyken zeiden dat God gestoord was, om dat men onzen eigen koning verlaten en eenen vreemdeling tot grave van Vlaenderen aengenomen had, die nochtans door de vleischriften der dichteren, namentlijk van zekeren Van Damme, zeer geprezen werd.

Den 24, 's avonds ten 8 uren, ging het vieren wederom aen, en omtrent den tien uren, werden voor het stadhuis, door Mr Roeland Van Hembyze, eersten secretaris, de namen van de nieuwgekooren magistraetspersoonen afgelezen, van beide banken, als volgt:

Schepenen van der keure.

JACQUES VAN DER HAGEN, heer van Gotthem, nu sedert eenige jaren om de tyranny der Roomschegezinden, woonachtig binnen Wesel.

LIEVEN MANNENS, ten voorleden jare overleden.

MICHAEL VAN HOUTTE.

JOOS DE GRUTERE.

ANTONE VAN HUFFELE.

WILLEM CNUYT.

JACQUES VAN DER ZYPE.

LIEVEN GORTHALS.

JAN VAN LOO, F. JANS.

WILLEM DE SNEET.

LAURENS DE MOLENARE.

WILLEM THIJSSENS.

JAN BOCCAERT.

Schepenen van gedeele.

JOOS TRIEST, heer van Lovendeghem, zone van Mr Joos, ontvanger.

PIETER MATTHEUS.

GEROLF HELNAND.

GERAARD MAERTENS.

THOMAS DE VOS.

JAN D'HOOGHE.

JOOS TRIEST, F. GILLIS.

GILLIS HEBBRECHT.

GILLIS VAN DEN BERGHE.

DANIEL CROOCK.

GILLIS DE WOLF.

LIEVEN VAN DER STRATEN.

DAVID VAN DER PIET.

By de verkiezing van dit nieuw magistraet, tot dat het uitgelezen werd, waren tegenwoordig de graef van Vlaenderen, de prinsen van Oranje, de l'Espinoy en Noël Caron. De kiezers benoemd van wege den grave, waren Mr Pieter De Rijcke, raedsheer; Mr Lieven Dierix, president van de

kamer van rekeninge van Vlaenderen; H^r Willem Sanders, deken van wevers, en Olivier Allaert. Van wege de gemeente waren kiezers Joos Triest, heer van Boucle; H^r Joos Van de Venne, overdeken; Joos De Vleeschauwer en Boudewijn Mattheeuws; onder deze kiezers rees eenige oneenigheid ten opzichte van het verkiezen van den voornoemden Jacq. Van der Hagen, daer sommigen staende hielden, dat men op dezen gevaerlyken tijd van eenen binne-landschen oorlog, alsulke personen moest kiezen, die by de hand zijnde, terstond het gemeenebest konden waarnemen, en dat men niemand uit verre landen, daertoe roepen moest, als binnen de stad bekwame en verstandige mannen genoeg te vinden waren, en Mr Laurens De Molenaere wilde zich ontschuldigen als zijnde advocaat van den raed niet te moeten dienen. Dan eindolinge zich latende overhalen, protesteerde dat hy daer om niet wilde laten te apostilleren, noch renoncieren aen het privilegie van den raed, ten minsten na dat zijn tijd van magistrature zou geeindigd wezen.

Den 25 is de grave met de voornoemde prinsen en edele heeren, van den nieuwen en oud magistraet, op het stadhuis, met een treffelijk festin onthaeld.

Den 26, wezende zondag, heeft de grave met verscheiden jonge edelen omtrent het *Schuttershof*, op den Kouter, tusschen het blazen van trompetten, naer den ring geloopt; ondertusschen kwamen aldaer ook de prins van Oranje en de prins de l'Espinoy, met weinige woorden den grave begroeten. Toen nu het steekspel geeindigd was, zoo is de nieuwe grave van Vlaenderen gaen bezoeken de edele jonkvrouwen, dewelke, zoo ten huize van den H^r ontvanger, Joos Triest, als uit de vensters van het hof van S. Sebastiaan, deze feestte hadden aengezien, en hy reed van daer met zyne edelen naer zijn paleis, vergezelschap door de voornoemde prinsen.

Den 27 werd met geblazen trompetten, op de gewoonelyke plaatsen, afgekondigd dat het van wege het magistraet dezer stad verboden was, aen alle ingezetenen en borgers, te gaen misse hooren in de kapelle van den graef.

Den 29 rees een groot alarm op, in deze stad; de klokken klepten en de trommels sloegen, mits de vyanden, zoo als het uitgesteken wit vaentjen van S. Janstoren aanwees, in groote menigte naer deze stad kwamen. De onzen, die voor de stad lagen, vochten tegen de vyanden, maer moesten ten lesten met groot verlies in stad komen, van waer zy zich naer den kant van Dendermonde begaven, en ons heel leger had mogelijk verslagen geweest, ten ware ons geschut van de vesten den vyand verhinderd had. Ja, zelfs de grave, die met de prinsen en verscheiden edelen en gewapende borgers naer de vesten geloopt was, zag eenen trompetter nevens zyne zyde doodschieten, en een van onze kanons borst aen S. Lievenspoort,

lijk gekwetst. Zy waren verlekkerd op den buit, mits zy gisteren en eergisteren eenige koeien en paerden aldaer gekregen hadden.

Augustus.

Den 2 kwamen van den kant van Brugge eenige compagnieu te Capryke, de boeren vluchtten voor hunne komst.

Den 3 was het, by last van het magistraet, een vasten- en biddag voor den nood des lands.

Den 5 werd in de algemeene collatie gevraagd den vijfden penning van al de goederen der inwoners, die voor het meestendeel denzelven hebben geweigerd. Het voornemen dergenen die zulks opwierpen, was eenige ruiters en voetvolk tot verzekering van de stad, zoo als te Brugge gedaen werd, in te brengen, tot welk einde nu sommige kerken tot stallen gemaakt werden.

Den 7, 's namiddags, kwam de Hr Van Mullem gewezen borgemeester, ten voorleden jare, van Audenaerde, met zyne ruiters alhier, en den volgenden nacht, kwamen eenige regimenten Engelschen en Schotten; die wilden binnen wezen, maer de borgers hielden de poorten toe; dit maekte eenig geruchte, eindelijk trok dit volk naer den kant van Brugge.

Den 9 werden zes vaendelen van de Magdalenastraet en daer omtrent, onder hunnen kolonel J^r Francois van Hembyze en zes capiteinen, gemonsterd, schietende met groot gedruis. Ziet eens die manhaftige helden, die het schoon te schieten hadden daer geen en vyand was; wat van hen te verwachten is, zal haest gezien worden.

Den 14 trokken door deze stad, komende van Capryke, Ertvelde, Assenede, en van daer omtrent, 13 vaendelen Schotten en Engelschen, die al te samen nauwelijks 5 vaendelen konden maken, en begaven zich in het land van Aelst.

Des avonds heeft de eerste secretaris Mr Roeland Van Hembyze, voor het stadhuis, afgelezen de namen der nieuwgekooren magistraetspersoonen, als volgt :

Schepenen van der keure.

JAN VAN HEMBYZE, voorschepen.
 JAN VAN DER VENNE, ten voorleden jare voordeken.
 ANTOENE HEYMAN.
 JACQUES CABILLIAUW.
 GRISLEYN D'HOOGHE, d'oude.
 BALDUINUS MATTHEZUWS.
 PHILIPS DE GRUTERE, de jonge.
 JAN VAN OORTGHEM.
 JACQUES STALING.
 JAN DE CONINCK.
 LIEVEN DOORNISLAGE.
 LIEVEN CRUYT.
 JAN DE VOS, de jonge.

Schepenen van gedeele.

FRANCOIS TRIEST, F^r ADRIANI, voorschepen.
 LIEVEN HEYLINCK.
 NICASEN VAN DEYNSE.
 RICHART UUTENHOVE.
 GUILLAUME VAN DEN BOSCHERDE.
 PIETER VAN HUFFELE.
 ANTOENE OOSTERLINCK.
 JAN VAN DEN DEELE, F^r JOOS.
 LAURENS TRIJS.
 JOOS VAN WIJNSBERGHE.
 LIEVEN MOENS.
 CORNELIS STUYTINGK.
 KAREL VAN HOUTTE.

De acht kiezers, die, volgens het oud privilegie dezer stad, zoo dikwils het land van Vlaenderen zonder heere is, by de gemeente gekoren worden, om de wet te vermaken, waren Hr' Francois Provin, voorleden voorschepen; Hr' Joos Triest, gewezen schepen en ontvanger; Jan Bollaert, ook geweest schepen en ontvanger; Jacques Van der Burcht, oud schepen; Gillis Van Houtte; Lieven Tynaert, F' Lieven; deze stonden nevens den secretaris, en er was onder het volk zulk een gejuig op het uiten van den naem van Hembyze tot borgemeester, dat men de namen van de volgende niet hooren konde.

Den 15 koren de 53 neiringen, tot hunnen overdeken, den voornoemden Jan Bollaert.

Den 19 brachten negen compagnien borgers, met eenige ruiters, tegen den avond, binnen deze stad, den prins de Chimay, die van Brugge kwam, als gouverneur van Vlaenderen; op deszelfs aenkomst werd het kanon gelost.

Den 21 kwam alhier binnen de prinsesse van Chimay, van den huize van Batenburg, van welk geslacht hertog d'Alba eenige had doen onthoofden.

September.

Den 4 speelden de trompetters, by last van het magistraet, 's morgens ten 4 uren en 's avonds ten 8 uren, op den toren, die gewoon waren 's morgens ten 3 uren en 's avonds ten 9 uren te spelen.

Den 8 werd een jong burger, die daegs te voren had meenen uit de stad te geraken, om brieven te dragen aen de vyanden, op de pijnbank gezet, en heden dede het magistraet de poorten sluiten.

October.

Den eersten, hoorde men de trompetten op den toren, 's morgens ten 5 uren en 's avonds ten 7 uren.

Den 18, 's namiddags, vernam men dat de vyanden te Eecloo, Assenede, Capryke en daer omtrent gekomen waren, zoo dat de boeren even sterk naer deze stad gevluht kwamen, en door de stad werd den trommel geslagen, op dat de boeren met schuppen en spaden zich gerceed zouden houden, om te gaen werken daer het magistraet believen zou, en 'er werd op groote boete aen de borgers belast, voor hunne huizen water gereed te houden tegen voorvallenden brand.

Den 19 ordonneerde het magistraet, dat de zoutverkoopers voortaan de mate zout niet hooger zouden verkoopen, als 8 stuivers, want degenen, die dezelve daegs te voren om 11 groote gaven, wilden nu 12 stuivers hebben; voorts werd geboden dat iedereen de namen en het getal der

vreemde soldaten zou overbrengen, die in de stad gekomen waren. De Malcontenten waren naer den kant van het Sas getrokken, en de boeren hadden eene brugge afgebroken, op dat zy niet vorder zouden komen.

Den 20 wilde de H^r Ryhove, komende van Dendermonde, eenige troepen in deze stad brengen, maer de voorschepenen en kapiteinen dezer stede stelden zich daer tegen.

Den 24 kwam alhier binnen, de H^r Jan Van Hembyze, van het stedeken Frankendal, in de Palts, voorschepen dezer stad, niet groote blijdschap der borgeren, daer zy meinden dat nu alles door zijn beleid beter gaen zoude, en hy heeft zynen eed voor het gemeenebest afgelegd. Ondertusschen, namen de Malcontenten het gehuchte Remos in, by het Nicuwe Sas, zoo dat de boeren van alle kanten hier binnen gevlucht kwamen.

Den 28 kwam een schip met zout in de Lei, en het volk liep met groote hoopen daer naertoe; de mate werd verkocht 12 stuivers; alzo rees ook de prijs van de tarwe, want die men placht te koopen by betere tyden om 16, werd nu 30 schellingen verkocht; zoo rees ook de prijs van zout en zeepe en andere dagelijksche noodzakelijkheden.

Ten zelfden dage, tegen den avond, werd gevangen gesteld de zoon van den H^r Ryhove, gouverneur van Dendermonde, om dieswille dat zijn vader aldaer had doen gevangen stellen Antone Heyman, derden schepen van der keure; Mr Joos Triest, gewezen schepen en ontvanger, en den zoon van Adolph Somers, pensionaris dezer stede.

Den 29 werd, by ordonnantie van het magistract, uitgeroepen dat alle borgers op den eersten alarm zich veerdig zouden houden met hunne wapenen, op de bescheiden plaetsen zich te laten vinden, en dat ondertusschen alle oude onmachtige lieden, vrouwen en kinders, met gesloten deuren, gerust zouden t'huis blyven; voorts werd geboden dat de boeren en borgers al hunne goederen van het land in stad zouden brengen, of het zou aen iedereen geoorlofd zijn die te halen; nog werden al de boomen omtrent de stad staende ten roove gegeven. Ten zelfden dage is J^r Francois Van Hembyze, met eenige ministers en ruiters, gereden naer Dendermonde, om het geschil dat 'er tusschen den hoogballiu Ryhove en deze stad was, by te leggen.

Den 30 werden, by last van het magistract, in hechtenisse gebracht Lieven Meynkens, F^r Jans, ontvanger van de geestelyke goederen; Gillis Borluut, heer van Boucle, en meer andere, ten getalle wel van 26 of meer, onder dewelke men noemt Mr Geraert Rijm, voordezen ambassadeur te Constantinopelen van wege den keizer Maximilianus; Mr Pieter Cortewille, J^r Andries Van der Camere, pensionaris; Breydele, gewezen secretaris van den proost van S. Baefs; Hendrik De Soete, den zone van Mr Jacques

Den 17 was geboden dat onze soldaten geen vyanden, die ook zeer verlegen waren, by gebrek van nooddruft, zouden vangen, maer zonder genade doodslaen.

Den 19 werd uitgeroepen dat al de boeren, om der schaersheidswille, voor zonnenondergang, uit de stad vertrekken moesten; ook zond het magistraet, met blauwe briefkens, vele borgers, die geen graen hadden, uit de stad, en anderen, die om peis riepen, werden of uitgejaegd of in de kerkers geworpen, of moesten t'hunnen huize, als in muiten, blyven, op de verbeurte van 300 of 400 guldens, zoo zy over den dorpel van hunne huizen kwamen.

Den 21 was het bid- en vastendag, en werden de almoessen aen de armen uitgedeeld.

Den 23 werd nog eens van huize tot huize opgenomen, hoeveel koorn ieder had, en nu werd het graen, dat het magistraet in den choor van S. Janskerkoen in de zykapellen had liggen, aen de arme huisgezinnen, mits zy een briefken brachten van hunne wijkmeesters, afgeleverd voor den prijs dat het ter merkt verkocht werd. Het graen en meel dat sommigen versteken hadden, werd afgehaeld, en het brood, dat sommigen, die koorn t'huis hadden, in de bakkeryen kochten, werd hun afgenomen; ook werden de bakkeryen, boter- en kaeswinkels toegehouden. Voorts werd verkondigd dat al de goederen van degenen, die by de vyanden waren, verbeurd waren, en die zulke goederen wist aen te wyzen, zou eenen goeden loon ontvangen; die zulke goederen verzwegg, zou door het magistraet of overheid gestrafd worden.

Ondertusschen werden, byna t'elken nacht, eenige borgers gevangen en naer den kerker gebracht, onder dewelke zijn: Mr Joos Triest, voorschepen van gedeele, en de deurwaerder van den raed Francois Harduin; voorts werd in de plaets van Joos De Vaddere, cypier van den raed, gesteld de broeder van den procureur-generael Burchgrave; in de plaets van den onderballiu Pottelsberge, zeker Hendrik Bunderbeke, van Wesel, te voren schout te Everghem, die als sommigen meenen, de zoon zou wezen van H^r Cornelis Wauters, priester. Deze Cornelis Wauters was van Gent en kanonik van S. Donaes, hy was de goede vriend en medegezel van Georgius Cassander; het schijnt dat hy trouwde in Cleefslant, schoon dat hy priester was; zie den brief van.... aen Cassander geschreven. In de plaets van J^r Van Hembyze, nu gevangen, werd eerst gesteld, zoo gezeid is, J^r Charles Uutenhove, maer daer hy, als wezende van de secte der herdoopers, al te bermhertig was, nooit wilde toestemmen iemand ter dood te brengen, zoo werd in zyne plaets tot borgemeester gekozen, J^r Pieter Bil, voordesen ontvanger van den raed; in de plaets van Jan Van der Venne, tweeden schepen,

J^r Gillis De Baenst; in de plaets van Mr Francois Triest, werd zeker Roose, kapitein van Biervliet, enz., borgemeester van gedeele.

Den 26, 's morgens, werd op de Koornmerkt een soldaet gehangen; men meinde dat nevens dien ook zou gehangen worden zekere Antone Schepers, F^r Jans, een eerlijk borger. Deze Antone was onlangs van onze soldaten gevangen, maer hy werd van den prevoost weder naer de gevangenis ter Cellebroeders gebracht. Heden werd ook de zoon van den raedsheer Mr Philips Van Steeland, na maegschap van Mr Servaes Van Steeland, die het land van Waes aen de vyanden verraden had, gepynigd; alzoo werd ook de voorleden weke zeer gepynigd Mr Lieven Van de Vyvere, die beschuldigd was van te hebben gemaekt een boeksken, hoe men den vrede maken moest met den prins van Parma, aen wien hy hetzelfde ook zou overgezonden hebben, of wel aen die van den raed van den prins. Andere gevangenen legde men te laste, dat zy by eenen smid hadden doen maken sloten en sleutels, om daer mede de spanketenen aen de straten te sluiten, en zoo onze ruiters, als de vyand de stad zou aenranden, te belemmeren.

Op den 29 worden onze bezettingen, tusschen een gedurig schieten, gemonsterd, en heden, omtrent den middag, werd de sententie des doods uitgesproken tegen Mr Lieven De Geytere, die meer als twintig jaren pensionaris van het collegie van gedeele geweest was, en zeer rijk was geworden binnen dien tijd, koopende vele hofsteden; want hy was gewoon altijd in de wyzingen der processen, de eene party tegen de andere voor te staen, van dewelke hy groote vereeringen bekwaam, om door zijn loos en geleerd verstand de andere te verdrukken. Dus werd hy des namiddags, in zynen tabbaerd, gebracht op het Gravenkasteel; ondertusschen, om alle beroerte te voorkomen, bezetten de soldaten S. Pharaildis-plaets en andere posten, en nadat het magistraet, om de executie te zien, zich begeven had in het huis genaemd *de Drie Schalen*, zoo werd Mr Lieven De Geytere, met blooten hoofde en schouderen, gebracht op een verheven schavot, met zand bestroid, waer, na dat de minister Grenier, eene korte redevoering tot het volk had gesproken, Mr Lieven onthoofd werd. Dan werd door de lijkdragers het lichaam weggenomen en gebracht naer de Cellebroeders, en aldaer op het kerkhof begraven. Hy had over een jaer, gevangen zijnde met Mr Lieven Van de Vyvere, in de gevangenis raed gehouden om deze stad aen de vyanden te leveren.

Op dezen dag bleven de poorten gesloten, en ook was het verboden zijn koorn van den eenen kant tot den anderen kant der stad te vervoeren, zonder kennis van den wijkmeester of kapitein.

beloften vergetende, hadden zich ten huwelyke begeven. Ondertusschen de vyanden hebbende eene schans opgeworpen tegen over Lillo, zijn getrokken voor Dendermonde, en hebben die stad beschoten, uit dewelke de H^r Ryhove by tyden vluchtte, latende het bewind van de stad aen den heer De Mortaigne, schoonzone van den H^r Van Assche.

Den 14 werd het magistraet verlangd, en de plaetsen van de gevangenen vervuld.

Den 18 kreeg men tydinge dat Dendermonde overgegeven was; in deze stad hadden vele borgers grooten voorraad van levensmiddelen vergaderd, om met gelegenheid te schepe alhier te brengen, maer alles was nu in handen der vyanden gevallen, benevens eenige van onze borgers, als Mr Joos Triest, de pensionaris Somers en Jan Dauwe, koopman in wynen, die aldaer vele vaten met wijn had; aen deze gevangenen werd een groot losgeld gevraegd. Middelertijd ontbrak in deze stad schier alles, namentlijk zout, zeepe, kaes, boter en hout; de boter, die voordezen 7 grooten het pond verkocht werd, gold nu 30 stuivers het pond; de botermelk, die voordezen een zesken of negenmanneken den stoop koste, werd nu 5 stuivers betaeld; de zoetmelk, 2 stuivers de pinte; het koevleesch, 6 stuivers, of meer het pond; en een ei, 1 stuiver en 1 zesken; de concommers, 1 grootjen 't stuk, zoo als ook alle speceryen, drogen en zalven; jonge kiekens golden 15 stuivers. Daer was ook geen goed bier te vinden, dus de borgers kleinbier of water dronken; de wijn, die men placht voor 4 stuivers te hebben, moest men nu 18 stuivers betalen; 't tarwe brood was 'er niet te bekomen, maer wel verzuerd roggenbrood, vol pallien en zemelen, en de rogge, die om het vochtig weder vol gewormte was, moesten de borgers, die by gratie een briefken kregen om ze te mogen koopen, 5 schellingen betalen, zoo dat de gasthuizen en hospitalen vol zieken lagen, en vele menschen vergingen, uitgedroogd door honger en dorst.

Den 24 trokken uit deze stad, zeker Erasmus De Meyere, kanonik van S. Baefs, en eenige religieusen van de abdy van S. Pieters, met vele landslieden, hebbende bekomen vrygeleide van den prins van Parma; daerna volgden vele geestelyke vrouwspersonen, die naer Kortrijk of Audenaerde trokken, onder het geleide van des prinsenvolk, tegen allen aenstoot, aen dewelke zy moesten betalen eene somme geld, zoo voor het pasport, als hunne moeienissen; dus moest de overheid, die, toen het tijd was, veronachtzaamd had noodige provisie van koorn op te doen, eene menigte borgers ter steden uitzenden, en mits nu allen voorraad zeer verminderd was, zoo werd het graen schaerser gemeten dan te voren, en het brood van acht ponden op zeven ponden gebracht, zoo dat twee personen nu maer zoo veel broods kregen, als een alleen noodig had om te leven.

De kerkmeesters van S. Michiels zouden geern deze kanoniken beweegd hebben om te komen dienst doen in hunne kerk, want de kerk van S. Pharaïldis was door de Geuzen t'eenemaal bedorven, uitgenomen de toren, en eenige persoonen hadden op den grond van de kerk zeer schoone huizen gebouwd, welke huizen, als de prins van Parma in stad gekomen was, de kanoniken ten hunnen profyte wilden verpachten (*).

Den 8 werd de kerk van S. Nicolas eenigains vermaekt, zijnde een deel gewijd; het vermaken van den choor en zycapellen was verschoven tot den voorzomer. Omtrent den nacht kwam in deze stad de markgraef van den Berg, broeder van den prins van Antoing, die volgende de zyde der Francoisen, te Kamerijk was. Deze markgraef werd met tortsen gebracht naer zijn huis, by S. Jacobskerk, genaemd het huis van Ertvelde.

Den 12 vierde de gemeente den feestdag van den H. Livinus, patroon van Gent, bisschop en martelaer.

Den 15, omtrent den noon, werd met de gewoonelyke plechtigheden, in de tegenwoordigheid van den H^r De Champigny en andere heeren, uitgelezen door Roeland Van Hembyze, de wet, alzoo zy vermaekt was, door den prins van Parma, gouverneur dezer Nederlanden uit den naem van Zyne Koninglyke Majesteit, ter provisie, als volgt:

Schepenen van der keure.

JAN DE BETTE, die ten beginne van de beroerte naer Aelst gevlucht was, waer hy naderhand door de Geuzen gevangen zijnde en beroofd van al zyne goederen, eindelijk naer Kortrijk vluchtete.

PIETER DE VOS.

PHILIPPUS TRIEST.

FRANCOIS VAN WIJCKHUIS, d'oude.

GIJSBERT CORTEWILLE, F^r PETRI.

FRANCOIS NOORMAN.

JORIS DANHAN.

CORNELIS D'HERTOEGHE.

ADRIAEN MEGANCK, medecijn.

JAN VAN IDEGEN.

JAN DE BACKERE, d'oude.

ADOLPH VAN HAVERE, in wiens plaats, want hy stierf in de eerste maend, kwam:

WILLEM DE WARINGIEN.

JAN EVERWIJN.

Deze waren alle roomsch catholyken, die ter oorzake van hunne religie, als verdacht van de Geuzen, vele vervolgingen hadden moeten lyden.

Schepenen van gedeelte.

GERARD DE BLASERE.

JACQUES TACCOEN.

GERARD OOSTERLINCK.

WILLEM NOORMAN.

PHILIPPUS VAN STEELAND.

LIEVEN SANDERS, medecijn.

JAN SEYS.

MICHAEL BRAKELMAN.

GERAERD DE WALE.

OLIVIER UYT DEN EECKMOUTE.

QUINTEN VAN DE VELDE.

JAN JORIS.

JACQUES MAST.

Ontvangers.

HENDRIK DE SORTE, boekhouder.

JORIS VAN REDICKHOVE, ontvanger van de werken.

GILLIS BRECHT, ontvanger van de Issue.

(*) Het waren de kerkmeesters van S. Michiels, die geern de kanoniken van S. Pharaïldis in hunne kerken zouden geroepen hebben, maer deze kanoniken hebben naderhand zich begeven naer S. Nicolaskerke, waer zy ten dage van heden nog blyven.

TAFEL

DER FAMILIE-NAMEN.

A.

Alba (de hertog van), bl. 31, 34, 37, 38, 40, 41, 43, 44, 49-53, 62, 69, 74, 84, 85, 86, 90, 103, 109, 113, 116, 119-125, 128, 129, 131, 133, 137, 152, 158, 196, 197, 210, 259, 261, 279, 299.
Aldegonde (de heer van S.), bl. 206.
Alencon (de hertog van), bl. 246, 247, 268, 274, 286, 288, 290, 294, 296, 302, 303, 304, 310, 318, 328.
Allaert, Gilein, bl. 96.
— Wouter, bl. 133, 182, 267.
— Olivier, bl. 306.
Amours (d'), bl. 265.
Andries, Pieter, bl. 14, 46, 47.
Angerellis (de heer van), bl. 331, 342, 354, 358.
Antoing (de prins van), bl. 230, 257, 265, 348.
Antonio van Portugael, bl. 299, 307.
Aremberg (de grave van), bl. 53, 350.
Arends, Nicolas, bl. 41.
Arschot (de hertog van), bl. 162, 163, 178, 183, 184, 185, 205, 219, 318.
Assche (de heer van), *zie* Kethulle.
Atrecht (de bisschop van), bl. 108.
Auchy (d'), bl. 170, 188, 280.
Auweghem (Nic. Triest, heer van), *zie* Triest.
Auweghem, Willem, bl. 51, 93, 107, 185.
Avila (Sanchio d'), bl. 72.

B.

Backere, Jan, bl. 348.
— Michiel, 123, 266, 345.
— Petrus, 142, 144, 147, 153, 344.
Backerzele (Jan Casembroot, heer van), bl. 17, 34.

Baenst, Gillis, bl. 70, 133, 231, 235, 285, 335, 342.
Baers, Franc, bl. 31, 200.
Baert, Jacques, bl. 231.
Baes, Nicolas, bl. 70.
Bale, bl. 167, 173, 193.
Balde, Denijs, bl. 14, 85.
— Jan, bl. 83.
Bannieren, *zie* Bonnières.
Barlaimont (de grave van), bl. 59, 97, 130, 133, 143, 165, 181.
Barre (Ferd. de la), heer van Mosschroen, bl. 24, 60, 80, 86, 93, 96, 112, 114, 130, 136, 145, 184, 197, 217, 296.
Batenburch, bl. 43, 321.
Baude, Dominicus, bl. 300.
Bauwens, Lieven, bl. 47.
Bave, Jan, bl. 14, 78, 83, 97.
Beck, bl. 115.
Beke (van der), bl. 26, 31, 145.
— (Gillis van der), bl. 265.
— Laurens, bl. 235, 236.
Belchiere, Jacques, bl. 266.
Berg (de heer van), bl. 43, 257.
Berge, Jan, bl. 271.
— Joris, bl. 156.
— Hercules, bl. 93.
— Gillis, bl. 305.
Bergen (de markgr. van), bl. 19, 43, 348.
Bergis (Max. à), bl. 118.
Bertins, bl. 165.
Bette, Jacob, bl. 28, 80, 95, 104, 131, 157, 342, 358.
Bette, Jan, bl. 80, 104, 223, 229, 348.
Beveren (de graef van), bl. 237.
— (Pieter van), 30, 81, 89, 123, 135.
Beza, bl. 298.
Bil, Pieter, bl. 266, 334.
Blisschop, Barthol., bl. 188.
Blancquaert, Lodewijk, bl. 354.
Blasere, Jan, bl. 42, 109, 271, 272, 354.

- Schouteete, Jan, bl. 188.
 — Joos, bl. 28, 80, 93, 104, 116.
 Secleers, Lieven, bl. 14, 27, 93.
 Serlambrecht, Olivier, bl. 72.
 Serme, bl. 29.
 Serron, Jacques, bl. 121.
 Sersanders, Jan, bl. 70, 91.
 — Nic., bl. 133.
 Seys, Andries, 28, 51, 80, 93, 133, 143.
 — Jan, bl. 348.
 — Joos, bl. 42, 61, 235.
 Seysens, bl. 71.
 Sicleers, Willem, bl. 61.
 Simons, Petrus, bl. 79, 159, 199.
 Smet, Jan, bl. 52.
 — Lieven, bl. 26, 46, 47.
 — Robrecht, 133.
 — Willem, 235, 305.
 Smetius, Martinus, bl. 42.
 Snouckaert (Martin), heer van Somerghem, bl. 73.
 Snouck, Lieven, bl. 83, 152, 159, 188, 195, 266.
 Sonnebeke (Wouter van der Gracht, heer van), *zie* Van der Gracht.
 Somers, Adolph, bl. 322, 341.
 Sompele, Lieven, bl. 267.
 Sonnins, Franciscus, bl. 135.
 Spelle, N., bl. 41.
 State (Ant. van der), bl. 231.
 — (Lieven van der), bl. 305.
 Stalins, Hendrik, 123, 126, 159, 352, 354.
 — Stalins, Jacques, bl. 188, 231, 267, 320.
 — Joos, bl. 202, 262, 263, 268.
 Steelant (Philippus van), 137, 164, 335, 348.
 Steelant (Servaes van), bl. 28, 80, 93, 335.
 — bl. 99.
 Steene (Jan van der), bl. 42, 83.
 — (Nic. van de), bl. 45, 48, 56.
 Steperaert, Pieter, bl. 266, 345.
 Stoop, Jan, bl. 266.
 Stoppelare, Antonius, bl. 13, 18, 22, 28, 143, 228, 332, 342.
 Stoppelare, Daniel, bl. 156.
 Strate (Pieter van der), bl. 168.
 Stralen (van der), bl. 34.
 Struittinck, Cornelis, 320.
 Struvijuck, Geraert, bl. 97, 103, 154.
 Swartenburg (de graef van), bl. 286.
 Swertius, bl. 118.
 Swichem (Viglius van), bl. 68, 92, 95, 162, 165, 181, 209.
 Swevegghem (de heer van), bl. 86, 133, 143, 156, 179, 181, 184, 197, 228, 275.
 Suca, bl. 237, 249.
 Sype, Jan, bl. 156.
 — Jacq., bl. 305.
 — Willem, bl. 51, 104, 267.
- T.**
- Taccoen, Jacq., bl. 348.
 Taffin, bl. 267.
 Tambroese, bl. 29.
 Tarlees, Gijsbert, bl. 78, 273.
 Tasseel, Gillis, bl. 228.
 Tay, Jan, bl. 74.
 Tayaert, Jan, bl. 26, 28, 31, 133, 143.
 — Lieven, bl. 182, 188, 252, 255, 312, 321, 342.
 Tayaert, Jacques, bl. 202.
 — François, bl. 342.
 Tayspil, bl. 68.
 Tefels, Pieter, bl. 278.
 — Charles, bl. 285.
 Tempele (de heer van den), bl. 258, 280, 296, 352.
 Terranova (de hertog van), bl. 263.
 Tessele, Pieter, bl. 78, 97.
 — Joos, bl. 104.
 — Karel, bl. 257.
 Thiant (de heer de), bl. 296, 311.
 Thijs, Laurens, bl. 320.
 Thysens, Laurens, bl. 231, 267.
 — Willem, 235, 305.
 Thyman, Cornelis, 22, 26, 31, 232, 266.
 Timmermans, Gislennus, bl. 70, 85.
 Titelman, Petrus, bl. 44, 57, 74.
 — Franciscus, bl. 57.
 Toebast, François, bl. 70.
 Toledo (Fred. van), bl. 38, 146.
 Torck, Lieven, bl. 34.
 Torre (De la), bl. 165, 354.
 Torrentin, Jan, bl. 102.
 Torrentius, Livinus, bl. 118.
 — Balthazar, bl. 272.
 Torrentinus, *zie* Van der Beke.
 Treton, bl. 182.
 Triest, Geraerd, bl. 22.
 — Nicolas, bl. 38, 51, 70, 82, 148, 162, 163, 264, 283.
 — Joos, bl. 51, 104, 133, 156, 223, 245, 267, 285, 305, 306, 321, 322, 334, 341.